

Кадала Віталій Віталійович
доцент кафедри господарсько-правових
дисциплін та економічної безпеки Донецького
державного університету внутрішніх справ,
к.ю.н., доцент

ОКРЕМІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РЕАЛЬНИХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ

Активні воєнні дії в Україні вплинули на більшість процесів проведення господарської діяльності суб'єктами господарювання. Опинившись в умовах реальних воєнних викликів доволі значна частина суб'єктів господарювання втратила свої позиції на ринку попиту і пропозиції. Вплив негативних факторів на процес їх дієвості та майбутнього розвитку призвів до необхідності звернутися до процедури банкрутства. Як відомо, процедура банкрутства представляє собою процедуру, яка виникає в наслідок дій, як боржника, так і інших суб'єктів підприємницької діяльності, що є його кредиторами, а також держави в особі відповідних податкових органів і фондів пов'язаних з неплатоспроможністю суб'єкта господарювання. З іншого боку, процедура банкрутства надає можливість проведення санаційних дій, котрі мають місце під час провадження в справі про банкрутство з метою запобігання визнання суб'єкта господарювання банкрутом і його ліквідації. Саме при вирішенні про проведення санації визначається здатність суб'єкта господарювання погасити існуючу заборгованість та почати на базі певних заходів успішну підприємницьку діяльність. Враховуючи надзвичайні умови ведення бізнесу суб'єктами господарювання стає зрозумілим, що на першому етапі має відбутися осучаснення правової платформи здійснення процедури банкрутства, що і обумовило актуальність обраного напрямку дослідження.

Нагадаємо, до складу основних законодавчих актів, які регулюють процедуру банкрутства в Україні законодавець обрав Кодекс України з процедур банкрутства, Господарський процесуальний кодекс України та інші

правові акти в залежності від учасників цієї процедури. Разом з тим, в умовах активних воєнних дій в Україні стало зрозуміло, що окремі правові положення щодо проведення процедури банкрутства суб'єктів господарювання мали потребу впровадження ряду законодавчих ініціатив.

Беззаперечним є той факт, що одним з основних важелів впровадження законодавчих ініціатив у питаннях процедури банкрутства стало поява реальних воєнних викликів, які практично порушили правила ведення господарської діяльності суб'єктами господарювання.

Важливо звернути увагу на той факт, що український бізнес в особі суб'єкта господарювання з початком повномасштабної війни зазнав чималих втрат: зруйновані потужності, порушені існуючі умови розвитку, відтік фахівців, знищені документи, окупація та багато інших труднощів. Такі події спровокували збільшення кількості процедур банкрутства в Україні .

Ми поділяємо позицію арбітражної керуючої Н. Тищенко[1] стосовно того, що процедури банкрутства виступають правовим інструментом для виходу з ринку попиту і пропозиції суб'єктів господарювання з борговими зобов'язаннями.

Очевидним є те, що процедура банкрутства суб'єктів господарювання, котрі проводять свою діяльність в умовах активних воєнних дій в Україні надає можливість:

по – перше, визначити черговість кредиторів, передбачену Кодексом України з процедур банкрутства;

по – друге, зупинити хаос із виконавчими провадженнями;

по – третє, виявити основні та оборотні активи суб'єктів господарювання, коштом яких можна погасити кредиторську заборгованість і звільнити в подальшому їх від боргових зобов'язань.

Враховуючи зазначене, законодавець з метою вдосконалення правових норм проведення процедури банкрутства в умовах війни розробив та адаптував ряд ініціатив. Так, у 2023 році Верховна Рада України ухвалила два законодавчі акти, котрі регламентували нововведення у процедурі банкрутства. Як пояснив

законодавець зміни у Кодексі України з процедур банкрутства зумовлені, з одного боку, викликами активних воєнних дій в Україні, з іншого, необхідністю адаптації законодавства України до стандартів ЄС.

Насамперед, з 15 квітня 2023 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»[2], а з 29 липня 2023 року почали діяти зміни, котрі було внесено законодавцем Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань провадження та застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану»[3]. Зазначеними правовими актами законодавець вніс ряд змін до окремих статей Кодексу України з процедур банкрутства[4]. До їх складу законодавець включив[4]:

- по – перше, право на проведення зборів та комітету кредиторів дистанційно: у режимі відео конференції і за допомогою опитування;

- по – друге, звільнення арбітражного керуючого від дисциплінарної відповідальності за невиконання обов'язків, якщо їх виконання є неможливим у зв'язку з веденням бойових дій у районах за місцезнаходженням боржника, кредитора, майна боржника, офісу або за місцем проживання чи перебування арбітражного керуючого;

- по – третє, окремі процесуальні строки: проведення попереднього засідання суду, звернення у межах провадження у справі про банкрутство про визнання недійсними правочинів, вчинених боржником, дії мораторію на задоволення вимог кредиторів, оголошення про проведення першого, повторного та/або другого повторного аукціону, виконання плану санації чи реструктуризації боргів боржника, процедури розпорядження майном, ліквідації, реструктуризації боргів боржника та погашення боргів боржника тощо.

Слід також зазначити, що Наказом Міністерства юстиції України від 13 листопада 2023 року № 3918/5[5] та Законом України № 2971-IX[2] законодавець передбачив можливість впровадження автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність», яка об'єднала в собі бази даних, що

зберігатимуть відомості про перебіг провадження у справі про банкрутство та фінансово-економічні показники боржника. Окрім того, до складу цієї системи законодавець включив Єдиний реєстр боржників та Електронний кабінет арбітражного керуючого.

Враховуючи вищевикладене варто зробити ряд висновків стосовно того, що в умовах активних воєнних дій в Україні було впроваджено дієві правові ініціативи, котрі сприяли створенню умов проведення процедури банкрутства на відповідному рівні. Законодавець адаптуючи зміни до окремих статей Кодексу України з процедур банкрутства надав можливість удосконалити та усунути певні протиріччя в питаннях впровадження спрощенню й автоматизації процедури банкрутства в сучасних умовах життєдіяльності країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тищенко Н. Банкрутство – єдиний законний інструмент для виходу з ринку підприємства з борговими зобов'язаннями. 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/interview/212143_bankrutstvo--diniy-zakonniy-nstrument-dlya-vikhodu-z-rinku-pdprimstva-z-borgovimi-zobovyazannyami
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 20.03.2023 № 2971-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T232971?an=1>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань провадження та застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану: Закон України від 13.07.2023 № 3249-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T233249>.
4. Кодексу України з процедур банкрутства: Закон України від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2597-19>.
5. Про внесення змін до деяких наказів Міністерства юстиції України щодо впровадження автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність»: Наказ Міністерства юстиції України від 13 листопада 2023 р. № 3918/5. • URL: <https://ips.ligazakon.net/document/re41025>

